

VERSLAG
GROOT ONDERHOUD – SESSIE 6
14 OKTOBER 2014

**COPY, PASTE, SHOW? VIAA EN HET
(HER)GEBRUIK VAN AUDIOVISUELE
CONTENT**

Datum :	dinsdag 14 oktober 2014
Coördinator sessie:	Jeroen Walterus
Voor verslag :	Annemie Vanthienen

VIAA, het Vlaams Instituut voor de Archivering, beoogt naast de digitalisering en archivering van het audiovisueel erfgoed ook de valorisatie ervan. VIAA wenst aan diverse doelgroepen het materiaal van de content providers – ook uit de erfgoedsector – beschikbaar te stellen voor (her)gebruik. Tijdens deze sessie werd een antwoord gezocht op onder meer de volgende vragen:

- Hoe kunnen VIAA en de content providers hun krachten bundelen om hun doelgroepen optimaal te bereiken?
- Hoe kan ervoor gezorgd worden dat erfgoedorganisaties meer halen uit hun (digitaal) beeldmateriaal voor hun producten (tentoonstellingen, educatieve pakketten, enz.) en doelgroepen?
- Hoe kan hergebruik van content (bv. door de media) bevorderd worden, en wat zijn de spelregels? Hoe kan VIAA hergebruik mee stimuleren en omkaderen?

Sprekers waren **Karen Vander Plaetse** (Manager Marketing en Publieksinteractie, VIAA) en **Eva Van Passel & Sander Spek** (iMinds-SMIT-Vrije Universiteit Brussel)

VIAA werd in 2012 opgericht door de Vlaamse Regering. Aanleiding voor de oprichting waren onder meer de onderzoeksprojecten BOM-VL, Vlaanderen in Beeld en Archipel, waaruit bleek dat er een grote vraag bestond naar een meer geïntegreerde aanpak voor het digitaal bewaren en ontsluiten van ons erfgoed. Waar in eerste instantie de focus vooral lag op audiovisueel materiaal (de eerste 'A' in VIAA), werd de scope al snel verbreed naar andere sectoren en andere dragers en werd ook digital-bornmateriaal mee in aanmerking genomen. VIAA zet in op het **digitaliseren** van materiaal, een activiteit die wordt uitbesteed aan gespecialiseerde bedrijven en waarvoor reeds meer dan 96.000 analoge dragers werden geregistreerd, afkomstig van meer dan 39 partners uit de media-, cultuur- en erfgoedsector. Een tweede taak is het **archiveren** van dit materiaal, in verschillende datacenters, waarbij gestreefd wordt naar een totale duurzame opslagcapaciteit van 17 petabyte. Een derde pijler van de werking van VIAA, en daar ging het in deze sessie vooral om, is de **interactie** of het ter beschikking stellen van het digitale materiaal voor het onderwijs, het wetenschappelijk onderzoek en het grote publiek. Voeg aan deze drie categorieën nog een vierde toe, namelijk de content providers zelf, en we hebben meteen een overzicht van de doelgroepen van het VIAA.

Wat betreft het **onderwijs** blijkt uit onderzoek van het VIAA i.s.m. iMinds en ilab.o dat maar liefst 66% van de leerkrachten zegt dat ze meer audiovisueel materiaal zouden gebruiken indien het webplatform van VIAA voor hen beschikbaar zou zijn. Daaraan tegemoetkomend biedt VIAA leerkrachten een pilootplatform ('Testbeeld',

<https://testbeeld.viaa.be>) met kant-en-klaar archiefmateriaal dat ze kunnen gebruiken bij het bereiken van de leerdoelstellingen. Een soortgelijk initiatief biedt VIAA aan het **grote publiek** aan, onder meer via **openbare bibliotheken**. Bedoeling is bv. om via <https://testbeeldbib.viaa.be> audiovisueel materiaal ter beschikking te stellen van bibliotheekbezoekers. Daarnaast zet VIAA momenteel volop in op het digitaliseringsproject 'Nieuws van de Grote Oorlog', waarin in eerste instantie Vlaamse frontbladen, kranten en tijdschriften uit de Eerste Wereldoorlog worden gedigitaliseerd en ontsloten via een publiekswaam. In een latere fase is het de bedoeling om ook ander materiaal zonder auteursrechtelijke bescherming aan te bieden.

Al de hier aangehaalde voorbeelden van interactieve toepassingen zijn momenteel volop in ontwikkeling. Bedoeling is om ze de volgende maanden en jaren verder uit te breiden met meer materiaal van meer media- en erfgoedpartners en ze ter beschikking te stellen van meer gebruikers. Voor elk voorbeeld geldt bovendien dat collectiebeherende organisaties eigenaar blijven van hun materiaal. Ze krijgen toegang tot hun digitale collecties en blijven verantwoordelijk voor het beheer ervan. VIAA draagt de kosten voor de digitalisering en mag in ruil daarvoor het materiaal ter beschikking stellen voor onderwijs, onderzoek en in openbare bibliotheken.

Aansluitend op de presentatie van VIAA gingen **Eva Van Passel & Sander Spek (iMinds-SMIT-VUB)** dieper in op hun verkennend onderzoek naar een **aantal buitenlandse praktijkvoorbeelden** waarin eveneens digitaal materiaal beschikbaar wordt gesteld voor een breed publiek. Een overzicht (voor een bespreking van deze afzonderlijke voorbeelden, zie de presentatie van Van Passel & Spek):

- EUscreen (<http://www.euscreen.eu>)
- NInA / NINATEKA (<http://ninateka.pl>)
- Smithsonian (<http://www.si.edu/Collections>)
- Museum Of London (<http://www.museumoflondon.org.uk/explore-online>)
- Rijksmuseum (<https://www.rijksmuseum.nl/nl/ontdek-de-collectie> en <https://www.rijksmuseum.nl/nl/rijksstudio>)

Conclusie

Als afsluiter van deze sessie presenteerden Eva Van Passel en Sander Spek een aantal conclusies m.b.t. het aanbieden van digitale collecties via het web, die ook als besluit kunnen dienen voor de hele sessie. Zo mag het duidelijk zijn dat collecties digitaliseren, online zetten en verrijken met metadata niet volstaat: belangrijk is ook om ermee aan de slag te gaan, collecties met elkaar te verbinden en gebruikers met de materialen te laten interageren via eigen collecties of tentoonstellingen. Ook het aanbieden van kwalitatieve, doelgroepspecifieke bundels, zoals bv. VIAA doet met de lesmodules voor leerkrachten, vormt een belangrijk aspect voor het welslagen van een digitaal platform.